

Бібліотека Gazda Group
Серія: Центральна та Східна Європа

Ситуація на ринку інвестицій (дані, стан та тенденції)

Вказаний огляд має на меті розглянути сучасний стан та тенденції світового ринку інвестицій.

Рецесія, яка в минулому році вплинула на розвиток економік багатьох, насамперед, розвинутих країн та зумовила падіння фондових ринків, призвела до зниження інтересу щодо інвестування, і особливо, з боку транснаціональних корпорацій до інших країн. Про вищевказане свідчать дані розмірів прямих закордонних інвестицій, які вперше від початку 90-х років, суттєво зменшились.

Так, величина лише прямих закордонних інвестицій зменшилась з близько 1 трильона доларів США в 2000 році до 503 мільярдів доларів США в 2001 році. Практично, аналогічно, знизилась і величина капіталу, який було інвестовано з боку розвинених економік до решти світу. За даними UNCTAD (Орган ООН по торгівлі та розвитку), зниження відбулось з 1,4 трильона доларів США до 560 мільярдів доларів США, за уже вказаний період.

Найбільші втрати зазнали країни, що розвиваються. На долю останніх прилив капіталу в 2001 році зменшився на 14% від попереднього 2000 року, що, як відзначається в щорічній інформації UNCTAD, є найбільшим зменшенням інвестицій за останні 30 років. При цьому, падіння розміру інвестицій до країни Середньої та Східної Європи було не таким значним. Так, загальне зниження інвестицій до вищевказаних країн зафіксовано на рівні 2%, що складає суму в розмірі 27,2 мільярдів доларів США.

Саме вище приведені дані вказують на факт процесу глобальної рецесії. Практично, всі три, головні економіки світу (американська, японська та німецька), а отже і головні інвестори, зазнали падіння. Головними дійовими особами зниження прямих інвестицій є транснаціональні корпорації, реальна активність яких в 2001 році суттєво зменшилась. Так, якщо в 2000 році кількість трансакцій (по інвестиціях з метою придбання: злиття, приєднання тощо), що перевищувала більше 1 мільярд доларів США, чинила 175, то в 2001 – лише 113. Вищевказаний процес має місце і в поточному році. Так, загальне зниження трансакцій за період січень-липень 2002 року становить частку в розмірі 222 мільярдів доларів США, або констатуємо зменшення на 40% в порівнянні з минулим роком.

Однак, за оцінками аналітиків менеджерів транснаціональних корпорацій, роль останніх у світовій економіці, з економічним поживавленням, суттєво зросте. Не дивлячись на процеси рецесії, роль транснаціональних корпорацій та їх доля на світовому ринку є неперевершеною. Сьогодні інтереси останніх зосереджено в майже 850 000 представництвах та філіалах в яких працює близько 54 мільйони співробітників, тоді, як на початку 90-х років їх було лише 24 мільйони. На долю

65 000 транснаціональних корпорацій припадає 11% загальносвітової економіки. При цьому доля їх експорту складає майже третину.

Найстабільнішою з економік і надалі вважається американська, і це незважаючи на вересневі події пов'язані з трагедією Всесвітнього Торгового Центру в Нью-Йорку. Розмір прямих інвестицій до США в 2001 році знизився майже наполовину, або на 124 мільярди доларів США. Американські ж фірми в минулому році інвестували до інших економік лише 114 мільярдів доларів, або на 30% менше, ніж в 2000 році.

Ще виразнішим було зменшення приливу капіталів до країн Європейського Союзу. Загальне падіння - майже 60%. При цьому розмір інвестицій до ЄС склав суму в розмірі 323 мільярди доларів США, а проінвестовано до інших економік було суму в розмірі 365 мільярдів доларів США. Найбільшим європейським інвестором названо Францію, яка інвестувала до третіх країн 82,8 мільярди доларів США. Інвестиції з Японії, в основному до Китайської Республіки, також виростили на 21%, або на 38 мільярдів доларів США.

З країн Середньої та Східної Європи ріст інвестицій відмічено до Угорщини, Хорватії, Румунії, України та Естонії. Загальні дані розміру інвестицій по країнах в 2000 та 2001 роках приведено в таблиці.

Прилив інвестицій до країн Середньої та Східної Європи (в мільярдах доларів США)

Країна	2000	2001
Польща	9,3	8,8
Чехія	5,0	4,9
Росія	2,7	2,5
Угорщина	1,6	2,4
Словаччина	2,1	1,5
Хорватія	1,1	1,4
Румунія	1,0	1,1
Україна	0,6	0,8
Болгарія	1,0	0,7
Естонія	0,4	0,5

* Джерело: World Investment Report, 2002 (UNCTAD)

З урахуванням незначного зменшення розмірів інвестицій (на 2%) до країн Середньої та Східної Європи, можна констатувати, що вказані ринки, не дивлячись на процеси рецесії, є і надалі привабливими та залишаться такими і в майбутньому.

**Підготовлено українсько-чеською інформаційно-аналітичною
службою (www.gazdagroup.com)**